

[Landbrugsministeren.]

lag. Skiftende former har jo dannet grundlag for beregningen. Vi havde i begyndelsen af 30erne et beregningsgrundlag, der hvilede på både smør-, flæske- og bygpriser, men der gik ikke så lang tid, før det viste sig, at dette grundlag mod al forventning var uanvendeligt. Vi har endnu nogle få hundrede brug, som svarer efter den gamle ordning, og det viser sig, at deres rentesvarelse praktisk talt hele tiden har ligget omkring 6 pct. uanset de store udsving, der har været i den mellemliggende tid. Så meget kan man i hvert fald sige, at det er udtryk for, at det ikke er et egnet grundlag. Så fik vi i 1938 den ordning, der er gældende i dag, men denne debat viser, at der også ved den meget let kan påpeges skavanker og mangler.

Det ærede medlem hr. Carl Petersen gik selvfølgelig med styrke ind for sit forslag, det er ligetil, men jeg vil gerne gentage, at det, der støder i hvert fald mig, er tvangsprincippet, og jeg synes også, at der er en vis forfuskning af konjunkturprincippet, således forstået, at forslaget nok giver udtryk for, at renten kan falde, men i hvert fald i de første 5 år ikke kan overstige 4 pct. Nu vil det ærede medlem overfor mine betragtninger gøre gældende, at netop begrænsningen til de 5 år betyder, at man derefter skal gå over til den mere bevægelige rente; men vi har jo gjort adskillige erfaringer, det ærede medlem og jeg, og vi ved meget vel, at hvis landbruget, når de 5 år er gået, befinder sig i en vanskelig situation, kommer bestemmelsen til at gælde længere end de 5 år. Den kendsgerning kan vi lige så godt se i øjnene, og derfor synes jeg, at jeg har ret til at hævde, at der her foreligger en forfuskning af den konjunkturbestemte rente.

Til sidst vil jeg blot pege på, at forrentningsprocentens konsekvenser for husmændenes rentesvarelse til syvende og sidst ikke er en så afgørende faktor, som det ser ud til. Vi må nemlig ikke glemme, at før den nævnte forrentningsprocentsats udfindes, er der til godtgørelse af familiens arbejdsindsats afsat et beløb, der i fjor i hvert fald for Jyllands vedkommende udgjorde 7 380 kr. Det er jo et meget væsentligt beløb, og det er i hvert fald udtryk for, at selvom der bliver svingninger i husmændenes rentesvarelse, så er der dog gennem det

nævnte beløb sikret dem midler af et ret betragteligt omfang, således at de ikke, selvom forrentningsprocenten falder meget væsentligt, behøver at komme i nogen absolut nødsituation. Jeg synes dog, jeg må gøre opmærksom på det i helhedens interesse, når man drøfter disse problemer.

Ordføreren for forslagsstillerne (Carl Petersen): Der er ikke megen grund for mig til at takke ordførerne for velvilligt tilsagn om at ville medvirke til lovforslagets fremme, men når man lyttede rigtig efter, var der vist grund til at takke for, at der var en del af ordførerne, der i virkeligheden gav tanken tilslutning som sund og som den eneste rigtige. Det vil sige, at de føler sympati med tanken, men bare ikke har noget at have den i.

Det ærede medlem hr. Fuglsang prøvede på at bebrejde mig, at jeg havde anbefalet at stemme imod hans partis forslag. Det var formentlig den motiverede dagsorden, det ærede medlem tænker på, så det har ikke været nogen hemmelighed. Men jeg gør opmærksom på, at jeg holdt også det, jeg lovede, nemlig at når jeg finder tidspunktet inde til at stille forslag, kommer jeg med det. Det er det, der er sket.

Der havde været god grund til at gå meget videre ind i debatten om alle disse spørgsmål, end de ærede ordførere har gjort, og få den ind på store samfundsbetragtninger over, hvad den konjunkturbestemte rente kunne have forhindret igennem årene. Det har jeg afholdt mig fra, og det vil jeg også gøre denne gang, for jeg vil nødig have, at man forflygtiger det, der er forslagens baggrund: at statshusmændene, som det har udviklet sig, har fået den store rentebyrde og efter min opfattelse altså kan vente nedgang i konjunkturerne, og så vil de komme i vanskeligheder. Det er dem, jeg gerne vil afhjælpe.

Man har ment at kunne sige fra ved at anføre, at man ikke vil gøre indgreb i den frie bestemmelsesret, som altså efter de ærede ordføreres og den højtærede ministers mening er betydelig mere værdifuld end statens ret til som långiver at kræve bestemte ting. Er det nu i grunden ikke sådan, højtærede landbrugsminister, i andre af livets forhold, at den, der står med pengene og siger: Vil du låne? han bestemmer, under hvilke betingelser lånet skal ydes. Den er-